

ELDRE- BØLGEN

– Viktig med individ

Elisabeth Sørensen er koordinator for Helsehjelpen i Larvik kommune. Hun sier kommunen har vært en foregangskommune i Norge for bruk av velferdsteknologi i mer enn ti år.

Larvik har i mange år hatt stort fokus på å ta i bruk velferdsteknologi og digitale hjelpemidler i omsorgstjenesten. Heldigvis har politikerne lokalt vært positive og lagt til rette for det. Det er det også svært viktig at de gjør framover.

- Nye sykehjemsplasser er ikke nok til å løse de utfordringene eldrebølgen gir, og vi vil aldri klare å bygge nok plasser. Vi vil heller aldri klare å ansette nok mennesker til å kunne håndtere utfordringene framover, sier hun.

Mange muligheter

Digital kommunikasjon, robotteknologi, kunstig intelligens og et enormt kappløp i utviklingen av teknologiske og digitale løsninger og hjelpemidler vil også bidra til at måten helse- og omsorgssektoren drives på vil endre seg i årene som kommer.

Elisabeth Sørensen sier Larvik kommune skal være framoverlent i utviklingen, og at det er viktig at kommunen klarer å følge med.

- Det vil helt sikkert komme mange løsninger i framtiden, og mye vi ikke klarer å tenke oss i dag. Kunstig intelligens er på vei inn, og kan gi oss muligheter. Per i dag går vår satsing imidlertid først og fremst ut på å utnytte digital hjemmeoppfølging mer enn vi allerede gjør.

- Digital hjemmeoppfølging sparer besøk og kjøretid i hjemmetjenesten. Vi kan utnytte de faglige ressursene bedre. Sykepleiere og hjelpepleiere er en begrenset ressurs og vil være det framover, sier Sørensen.

HAR GOD DIALOG: Kathrine Aursnes og Iris Auby ved Helsehjelpen i Larvik kommune har daglig kontakt med pasienter som har digital hjemmeoppfølging. **FOTO: BJØRN-TORE SANDBREKKENE**

Mer overvåking, etiske utfordringer

Elisabeth Sørensen er prosjektleder for implementering av velferdsteknologi og digital hjemmeoppfølging i kommunen, og hun forteller at Larvik var tidlig ute med å levere ut trygghetsalarmer alt på 1980-tallet.

- Nå har vi også mobile alarmer som kan brukes ute, og digitalt tilsyn som kan varsle når dørrer åpnes. Og vi bruker GPS-teknologi for å kunne følge med på hvor pasienter beveger seg. Dette er eksempler på løsninger som ikke minst er viktig for å følge opp personer med demens.

- Det vil bli mer overvåking både i og utenfor hjemmet, og det vil naturligvis gi etiske problemstillinger. Det er viktig at vi framover har fokus på det juridiske og etiske ved dette, sier Sørensen.

Viktig for framtiden

Sørensen sier at den voksende eldrebølgen som gir store utfordringer i forhold til økonomi og bemanning, vil måtte føre til endringer innenfor omsorgssektoren.

«Sykepleiere og hjelpepleiere er en begrenset ressurs og vil være det framover»

Elisabeth Sørensen

- Det er viktig at kommunen videreutvikler seg og følger med på det som skjer. Vi må jobbe annerledes innenfor omsorgen i framtiden. Teknologien kan være med på å løse utfordringer og frigjøre tid.

- Sykepleiere og hjelpepleiere er en begrenset ressurs og vil være det framover. Fagpersoner må utnyttes bedre enn i dag, mens de som reiser ut ikke nødvendigvis behøver å være fagpersoner. Teknologi handler om å utsette behovet for kommunale tjenester og å bruke disse tjenestene bedre. Man kan bo og klare seg lenger hjemme, og dermed kan vi frigjøre ressurser til de som har behov for fysiske besøk fra kommunen, sier hun.

Individuelle tilbud

Elisabeth Sørensen sier det er viktig at kommunen er bevisst på individuelle behov og ønsker før man tar i bruk digitale hjelpemidler og annen velferdsteknologi.

- Det må vi også være etter at slike hjelpemidler er tatt i bruk. Det er viktig at man avslutter bruk når det er riktig, men vi ser nå at svært mange pasienter og pårørende er positive og ønsker å prøve teknologien, sier hun, og legger til at det er svært viktig at politikerne legger til rette for at kommunen kan utvikle satsingen på teknologi videre.

Må ikke erstatte

Elisabeth Sørensen sier at forskning viser at brukere/pasienter og pårørende har nytte av digital hjemmeoppfølging. De opplever trygghet og får mer kunnskap om egen sykdom, sier hun.

ØP har snakket med professor Grethe Eilertsen og førsteamanuensis Anette Hansen fra forskningsgruppen EldreForsk ved Universitetet i Sørøst-Norge. Begge er en del av forskningsprosjektet «Heime - flere gode dager hjemme» som Eilertsen leder.

- Forskningsprosjektet har som mål å styrke helsefremmende og tverrfaglig praksis i kommunale helse- og omsorgstjenester til eldre som mottar tjenester i hjemmet og deres pårørende. Eldre er en mangfoldig gruppe med mange ulike behov. Dette begynner vi nå å få interessante data

MÅ FØLGE MED: Elisabeth Sørensen sier Larvik kommune skal

om gjennom vår forskning, sier Grethe Eilertsen.

- Vi ønsker velferdsteknologi og digitale hjelpemidler velkommen, samtidig må vi være svært bevisst på hva teknologien erstatter. Frigjort tid må komme brukere og pårørende til gode, for eksempel gjennom å styrke de områdene i tjenesten det i dag er for liten tid til. Under pandemien så vi økt forekomst av isolasjon og ensomhet. Ansikt til ansikt-kontakt er svært viktig, understreker hun.

Kunnskap og kompetanse

Hansen presiserer at velferdsteknologi må brukes med bakgrunn i kunnskap om brukerne, og at det er viktig at helsepersonell har tilstrekkelig kompetanse.

- Individuell tilpasning og god kartlegging er viktig. Og riktig oppfølging. Det kan være både fordeler og ulemper ved å sette inn digitale hjelpemidler. For eksempel kan hjemmetjenesten spare tid og brukeren få mer frihet ved bruk av medisindispensere. Samtidig er betydning av hjemmetjenestens tilsyn viktig for å gjøre observasjoner og fange opp for eksempel angst og ensomhet, sier hun.

Eilertsen påpeker at velferdsteknologi har kommet for å bli og at det er viktig at man bruker hjelpemidlene klokt.

- Frigjort tid må brukes på det digitale løsningene ikke klarer, sier hun.

Hansen fremhever at teknologien i framtiden blir annerledes, samtidig som de grunnleggende menneskelige behovene vil være de samme.

uelle vurderinger

være framoverlent i utviklingen innenfor velferdsteknologi, og at det er viktig at kommunen klarer å følge med.

FOTO: BJØRN-TORE SANDBREKKENE

FØRSTEAMANUENSIS: Anette Hansen

FOTO: PRIVAT

- Det ligger muligheter i velferdsteknologi, men teknologien må være brukervennlig og nyttig. Det er verken hensiktsmessig eller bærekraftig å installere teknologi som ikke fungerer for brukeren. Studier viser at teknologi rettet mot personer med demens ikke er godt nok utviklet. Teknologien må være enkel i bruk og den må bli satt inn tidlig nok.

- Teknologi kan være veldig nyttig. Den kan føre til trygghet, uavhengighet og sosial inklusjon, men den kan også føre til utrygghet og utenforskap. Ikke alle klarer å bruke smarttelefon eller nettbrett, understreker hun.

PROFESSOR: Grethe Eilertsen

FOTO: PRIVAT

De to forskerne sier det er viktig å være bevisste på hva målet er når ny teknologi tas i bruk.

- Teknologien kan gi besparelser for de pårørende og kommunen, men det må være behovet hos brukerne som er styrende. Dette må hele tiden følges opp da behovene ikke er statiske, men i stadig, endring sier de to.

Bjørn-Tore Sandbrekkene
bjorn-tore.sandbrekkene@op.no

GOD HELG

Når sykdom rammer!

Jeg fikk livet brått endret av sykdom i februar. Fra å være aktiv og i jobb, ble det sykehus, opptrening og fysiske begrensninger. Jeg vet at jeg ikke er alene om å oppleve dette. Det er en stor forandring, og den måtte jeg forholde meg til.

I mitt virke som prest har jeg stadig møtt mennesker som opplever at hverdagen forandrer seg brått. Det kan være sykdom, samlivsbrudd, det å miste jobben, eller det at økonomien endrer seg som i disse tider. Spørsmålet blir hvordan vi takler det.

NÅ ER vi mennesker ulike og det er mye som kan påvirke hvordan vi reagerer. Mange kan henge seg opp i at tingene skal bli som før. For meg har det vært viktig å gjøre noe med det jeg kan gjøre noe med, blant annet trene meg opp igjen. Samtidig har jeg måtte akseptere at det blir ikke slik som før. Et tap er det, men mulig å innrette seg etter.

Som prest, har det gjort noe med gudstroen din? På en måte har den ikke det. Jeg har den samme opplevelsen av å være slukt av Gud. Det er ikke min livssituasjon som avgjør det. Jeg vil vel heller si at troen har gitt meg motivasjon til å gå veien videre. Samtidig som venner og fellesskap i menigheten har gitt oppmuntringer og støtte.

DET ER en misforståelse at kristen tro hindrer oss fra å møte vansker. Menneskene har lett for å tenke slik. Disiplene til Jesus slet med å forstå, da Jesus snakket om at hans vei innebar lidelse, død og oppstandelse. De likte ikke tanken, slik vi og mislikte tanken på vanskeligheter.

Jakob kommer med en oppfordring i sitt brev. *Hold dere nær til Gud, så skal han holde seg nær til dere.* (Jak4:8a) Det er hva jeg holder meg til i denne tiden! Om det vil fungere for deg og! Det er gratis å prøve. Det kan være godt å prøve det ut, i fellesskap med andre som har livserfaring med å leve med Jesus!

Idar Halvorsen
pastor i Larvik metodistkirke

